
HİSSƏ 3. Hesabat dövrü üçün vergilərin hesablanması

Bəyannamənin 237 «Vergitutma məqsədləri üçün mənfəət (sət.220 - sət.236)» sətirinin A1 xanalarında «Çıxımlardan sonra ÜMUMİ GƏLİR»in (sət.220) məbləğindən «ÜMUMİ GƏLİR dən çıxılan XƏRCLƏR»in (sət.236) məbləği çıxıldıqdan sonra yaranmış müsbət fərqin məbləği göstərilir.

Misal: 2014-cü ilin yekunu üzrə müəssisənin bəyannamənin 220-ci sətirində göstərilən çıxımlardan sonra ümumi gəliri 250.000,0 manat və 236-ci sətirində göstərilən ümumi gəlirdən çıxılan xərcləri 190.000,0 manat olmuşdur. Bu halda 237 sətirinin A1 xanalarında 60.000,0 manat (250.000,0 - 190.000,0) məbləğ aşağıdakı kimi yazılır.

Sətirlər	Göstəricilər	Məbləğ, manat
237	Vergitutulan məqsədlər üçün mənfəət (sət.230 - sət.236)	0 0 0 0 0 0 0 0

Bəyannamənin 238 «Zərər (sət.236-sət.220)» sətirinin müvafiq A1 xanalarında «Çıxılmalardan sonra ÜMUMİ GƏLİRSİN (sət.220) məbləği «ÜMUMİ GƏLİR»dən çıxılan XƏRC-LƏR»in (sət.236) məbləğindən azdırsa, bu halda həmin sətirlər arasında yaranmış mənfəi fərqin məbləği (hər xanada bir rəqəmlə) göstərilir.

Misal: 2014-cü ilin yekunu üzrə müəssisənin bəyannamənin 221-ci sətirində göstərilən çıxılmalardan sonra ümumi gəliri 1.500.000,0 manat və 237-ci sətirində göstərilən ümumi gəlirdən çıxılan xərcləri 1.900.000,0 manat olmuşdur. Bu halda 238-ci sətirin A1 xanalarında 400.000,0 manat (1.500.000,0 - 1.900.000,0) zərər məbləği aşağıdakı kimi yazılır.

238	Zərər (sət.236 - sət.220)	4 0 0 0 0 0 0 0
-----	---------------------------	-----------------

Bəyannamənin 239 «Keçmiş illərin çıxılması zərəri» sətirinin A1 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 121-ci maddəsinə uyğun olaraq 239.1-239.5-ci sətirlərin A1 xanalarında göstərilmiş məbləğlərin cəmi (hər xanada bir rəqəmlə) göstərilir.

Bəyannamənin 240 «Keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəət» sətirinin A1 xanalarında 237 «Vergiyə cəlb olunan mənfəət» məbləği ilə 239 «Keçmiş illərin çıxılması zərəri» məbləği arasında yaranmış müsbət fərq göstərilir.

Misal: 2014-cü ilin yekunu üzrə müəssisənin vergiyə cəlb olunan mənfəəti 600.000,0 manat olmuşdur. Eyni zamanda keçmiş illəri üzrə çıxılması zərəri 410.000,0 manat təşkil etmişdir. Bu halda 240-cı sətirin A1 xanalarında 190.000,0 manat (600.000,0 - 410.000,0) məbləğ aşağıdakı kimi yazılır.

Sətirlər	Göstəricilər	Məbləğ, manat
237	Vergitutulan məqsədlər üçün mənfəət (sət.220 - sət.236)	0 0 0 0 0 0 0 0
238	Zərər (sət.236 - sət.220)	4 0 0 0 0 0 0 0
239	Keçmiş illərin çıxılması zərəri	4 1 0 0 0 0 0 0
239.1	- ci illərin zərərinin məbləği	2 0 1 3
239.2	- ci illərin zərərinin məbləği	2 0 1 2
239.3	- ci illərin zərərinin məbləği	0 0 0 0
239.4	- ci illərin zərərinin məbləği	0 0 0 0
239.5	- ci illərin zərərinin məbləği	0 0 0 0
240	Keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəət	1 9 0 0 0 0 0 0

Bəyannamənin 241 «Mənfəət vergisinin dərəcəsi» sətirinin A3 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 105-ci maddəsinə nəzərdə tutulan mənfəət vergisinin dərəcəsi, 242 «MƏNFƏƏT VERGİ-

Sİ (sət.240 x sət.241 : 100)» sətirinin A2 xanalarında isə keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəətin məbləğinin mənfəət vergisinin dərəcəsinə vurmaqla müəyyən edilmiş mənfəət vergisinin məbləği göstərilir.

Misal: Vergi Məcəlləsinin 105-ci maddəsinə əsasən 2014-cü ildə mənfəət vergisinin dərəcəsi 20 faiz təşkil etmişdir. Bu halda 241-ci sətirin A3 xanalarında 20 faiz aşağıdakı kimi yazılır. 2014-cü ilin yekunu üzrə müəssisənin keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəəti 190.000,0 manat olmuşdur. Bu halda 242-ci sətirin A2 xanalarında mənfəət vergisinin məbləği 38.000,0 manat (190.000,0 x 20 : 100) olmaqla, aşağıdakı kimi yazılmalıdır.

240	Keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəət	1 9 0 0 0 0 0 0
241	Mənfəət vergisinin dərəcəsi	2 0 0 0 %
242	MƏNFƏƏT VERGİSİ (sət.240 x sət.241 : 100)	3 8 0 0 0 0 0 0

Bəyannamənin 243 «Güzaştılar» sətirinin A4 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 106.2-ci maddəsinə nəzərdə tutulan güzaştı əsasında hesablanmış mənfəət vergisinin məbləği (hər xanada bir rəqəmlə) göstərilir.

Misal: 2014-cü ilin yekunu üzrə işçilərinin ümumi sayının azı 50 faizi əlillərdən ibarət olan əlillərin ictimai təşkilatlarına məxsus istehsal müəssisənin keçmiş illərin zərəri çıxılmaqla vergiyə cəlb olunan mənfəəti 40.000,0 manat olmuşdur. 2014-cü ildə mənfəət vergisinin dərəcəsi 20 faiz təşkil etmişdir. Bu zaman Vergi Məcəlləsinin 106.2-ci maddəsinə əsasən müəssisənin mənfəət vergisinin dərəcəsi 50% azaldılmalıdır (20 x 50 : 100) (bu güzaştıların alınması hüququ müəyyən edilərkən işçilərin orta siyahı sayına əvəzlilik, podrat müqavilələri və mülki-hüquqi xarakterli digər müqavilələr üzrə işləyən əlillər daxil edilmir). Bu halda 243-cü sətirin A4 xanalarında mənfəət vergisi üzrə güzaşt məbləği 4.000,0 manat (40.000,0 x 20 : 100*50%) təşkil etməlidir.

Bəyannamənin 244 «Faiz üzrə mənbədə tutulmuş verginin məbləği» sətirinin A2 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 123.3-cü maddəsinə uyğun olaraq faizlərdən ödəmə mənbəyində tutulmuş verginin məbləği göstərilir.

Misal: 2014-cü il ərzində müəssisənin əldə etdiyi 10.000,0 manat faizdən rezident tərəfindən və ya qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliyi tərəfindən ödəmə mənbəyində 10 faiz dərəcəsi ilə 1.000,0 manat vergi tutulmuşdur. Bu halda Vergi Məcəlləsinin 123.3-cü maddəsinə uyğun olaraq ödəmə mənbəyində verginin tutulduğunu təsdiq edən sənədlər verilmək şərti ilə 244-cü sətirin A2 xanalarında faiz üzrə mənbədə tutulmuş 1.000,0 manat verginin məbləği aşağıdakı kimi yazılır.

244	Faiz üzrə mənbədə tutulmuş verginin məbləği	1 0 0 0 0 0 0 0
-----	---	-----------------

Bəyannamənin 245 «Xarici ölkələrdə ödənilmiş və nəzərə alınan mənfəət vergisinin məbləği» sətirinin A2 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 127-ci maddəsinə uyğun olaraq xarici ölkələrdə ödənilmiş və nəzərə alınan mənfəət (gəlir) vergisinin məbləği göstərilir. Xarici ölkələrdə ödənilmiş vergilər həmin ölkənin müvafiq dövlət orqanı tərəfindən təsdiq edilməsi barədə sənədin əsasında nəzərə alınır.

Misal: 2014-cü ildə müəssisə Azərbaycan Respublikasının hududlarından kənarında Azərbaycan mənbəyindən olmayan mənfəətindən Azərbaycan Respublikasında həmin mənfəətdən

müəyyən edilmiş dərəcədə çox olmayan dərəcə ilə 30.000,0 manat vergi ödəmişdir. Bu halda 245-ci sətir A2 xanalarında faiz üzrə mənbədə tutulmuş 30.000,0 manat verginin məbləği aşağıdakı kimi yazılır.

245	Xarici ölkələrdə ödənilmiş və nəzərə alınan mənfəət (gəlir) vergisinin məbləği	3000000000
-----	--	------------

Bayannamənin 246 «Ödənilməli mənfəət vergisinin məbləği (sət.242 - sət.243 - sət.244 - sət.245)» sətirinin A2 xanalarında bayannamənin 242-cü sətirində (Mənfəət vergisi) göstərilən məbləğlə 243 «Güzaştılar», 244 «Faiz üzrə mənbədə tutulmuş verginin məbləği» və 245 «Xarici ölkələrdə ödənilmiş və nəzərə alınan mənfəət vergisinin məbləği» sətirlərdə göstərilən məbləğlər arasında yaranmış müsbət fərq göstərilir.

Yuxarıda (sət.242 - sət.243 - sət.244 - sət.245) qeyd edilən sətirlər üzrə göstərilmiş misallar nəzərə alınmaqla 246-cı sətirdə ödənilməli mənfəət vergisinin məbləği aşağıdakı qaydada yazılır:

MƏNFƏƏT VERGİSİ		
(sət.242-sət.241 - 100)		
242	Güzaştılar	4000000000
243	Faiz üzrə mənbədə tutulmuş verginin məbləği	1000000000
244	Xarici ölkələrdə ödənilmiş və nəzərə alınan mənfəət (gəlir) vergisinin məbləği	3000000000
245	Ödənilməli mənfəət vergisinin məbləği	0000000000

Bayannamənin 247 «Elan edilmiş dividendlər» sətirinin A4 xanalarında emitentlər tərəfindən elan edilmiş dividendlərin məbləği göstərilir.

Misal: Müəssisə 2014-cü ili 1.000.000,0 manat mənfəətlə başa vurduğuna görə 200.000,0 manat məbləğində dividendlərin verilməsini elan etmişdir. Bu halda 247-ci sətir A4 xanalarında 200.000,0 manat elan edilmiş dividendlərin məbləği aşağıdakı kimi yazılır.

247	Elan edilmiş dividendlər	2000000000
-----	--------------------------	------------

Bayannamənin 248 «VM-nin 114.4-cü maddəsi ilə hesablanmış, lakin növbəti illərdə nəzərə alınacaq amortizasiya məbləği» sətirinin A4 xanalarında hesabat ilində Vergi Məcəlləsinin 114.4-cü maddəsinə uyğun olaraq müəyyən olunmuş amortizasiya normalarından aşağı norma tətbiq olunması nəticəsində növbəti vergi ilində amortizasiyanın gəlirdən çıxılan məbləğinə əlavə oluna biləcək yaranmış fərqin məbləği göstərilir.

Misal: 2015-ci il üzrə müəssisə nəqliyyat vasitələri kateqoriyasına aid 100.000,0 manat dəyərində aktivlərə Vergi Məcəlləsinin 114.3.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş 25 faiz əvəzinə 20 faiz dərəcəsi ilə 20.000,0 manat amortizasiya hesablanmışdır. Bunun nəticəsində yaranmış 5.000,0 manat (25.000,0 - 20.000,0) fərq növbəti vergi illərində amortizasiyanın gəlirdən çıxılan məbləğinə əlavə oluna bilər. Bu halda 248 sətirinin A4 xanalarında 5.000,0 manat növbəti illərdə nəzərə alınacaq amortizasiya məbləği aşağıdakı kimi yazılır.

248	VM-nin 114.4-cü maddəsi ilə hesablanmış, lakin növbəti illərdə nəzərə alınacaq amortizasiya məbləği	5000000000
-----	---	------------

Bayannamənin 249 «VM-nin 115.1-ci maddəsi ilə hesablanmış, lakin növbəti illərdə nəzərə alınacaq təmir xərclərinin məbləği» sətirinin A4 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 114.4-ci maddəsi ilə müəyyən olunmuş təmir xərclərinin, cari ildə gəlirdən çıxılıb bədən məbləğ haddindən az olan məbləğin növbəti hesabat ilində təmir xərclərinin gəlirdən çıxılan məbləğinə əlavə oluna biləcək yaranmış fərqin məbləği göstərilir.

Misal: 2014-cü Bdə «A» müəssisəsinin maşınlar, avadanlıq və hesablama texnikası kateqoriyasına aid 200.000,0 manat əsas vəsaitlər üzrə Vergi Məcəlləsinin 115.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş dərəcə ilə xərclərə aid olunan təmir xərclərinin hədd məbləği 10.000,0 manat (200.000,0*5%) olduğu halda, bu kateqoriya əsas vəsaitlər üzrə müəssisə tərəfindən faktiki çəkilmiş təmir xərcləri 5.000,0 manat təşkil etmişdir. Bunun nəticəsində yaranmış 5.000,0 manat (10.000,0-5.000,0) fərq növbəti vergi illərində təmir xərclərinin gəlirdən çıxılan məbləğinə əlavə oluna bilər. Bu halda 249-cu sətir A4 xanalarında 5.000,0 manat aşağıdakı kimi yazılır.

249	VM-nin 115.1-ci maddəsi ilə hesablanmış, lakin növbəti illərdə nəzərə alınacaq təmir xərclərinin məbləği	5000000000
-----	--	------------

Bayannamənin 250 «VM əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər» sətirinin A4 xanalarında 250.1 «VM 109.2-ci maddəsinə əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər» sətirinin A4 xanalarında Vergi Məcəlləsi 109.2-ci maddəsinə əsasən qeyri-kommeriya fəaliyyəti ilə bağlı olan xərclərin, 250.2 «VM 109.3-cü maddəsinə əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər» sətirinin A4 xanalarında Vergi Məcəlləsinin 109.3-cü maddəsinə əsasən əyləncə, yemək və işçilərin mənzil və digər sosial xarakterli xərclərinin və 250.3 «Gəlirdən çıxılmayan digər xərclər» sətirlərinin A4 xanalarında

Vergi Məcəlləsinin 109.1-ci, 109.5-ci, 109.7-ci və 119-cu maddələrinə əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclərinin göstərilmiş məbləğlərinin cəmi (250.1+250.2+250.3) əks etdirilir.

Misal: Kassa metodu ilə vergi uçotunu aparən «A» müəssisəsi 2014-cü ildə əşya baxçasının tikilməsinə 100.000,0 manat vəsait xərcləmiş, işçilərin iş yerində yeməklə təmin olunmasına 15.000,0 manat xərc çəkmiş, işçilərin məşqlərini plastik kredit kartları vasitəsi ilə alınmasına görə bank təşkilatına 2.000,0 manat xidmət haqqı ödəmişdir. Bu halda 250, 250.1, 250.2 və 250.3-cü sətirlərin A4 xanalarında məbləğlər aşağıdakı kimi yazılır:

250	VM əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər	11700000000
250.1	VM-nin 109.2-ci maddəsinə əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər	10000000000
250.2	VM-nin 109.3-cü maddəsinə əsasən gəlirdən çıxılmayan xərclər	15000000000
250.3	Gəlirdən çıxılmayan digər xərclər	2000000000

Bəyannamə ilə əlaqədar vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti hissəsi

Bəyannamənin bu hissəsində - birinci «*hüquqi şəxsin rəhbərinin*», ikinci «*baş mühasibin*», üçüncü «*bəyannaməni tərtib edən məsul şəxsin*» çərçivələrində vergi ödəyicisinin rəhbərinin, baş mühasibinin və bəyannaməni tərtib edən məsul şəxsin soyadı, adı və atasının adı (çərçivələrdən kənara çıxmadan) yazılmaqla onlar tərəfindən imzalanır. Bəyannamə rəhbər şəxs tərəfindən imzalandıqdan və möhürlə təsdiqləndikdən sonra tərtib edilmə tarixi möhür yerinin aşağı hissəsində olan «*bəyannamənin tərtib edilmə tarixinə*» dair xanalarda qeyd olunmalıdır.

Misal: «A» müəssisəsi 2014-cü il üzrə Mənfəət vergisi bəyannaməsi rəhbər şəxs tərəfindən 14.02.2015-ci il tarixdə imzalanmış və möhürlə təsdiq edilmişdir. Bu halda, «*Bəyannamənin tərtib edilmə tarixinə*» dair xanalar aşağıdakı kimi yazılır:

Bəyannamənin tərtib edilmə tarixi

1	4	0	2	2	0	1	5
---	---	---	---	---	---	---	---

gün ay il

Bəyannamə auditor (agent) tərəfindən tərtib edildiyi halda sağ tərəfdə orta küncdə yuxarıdan aşağı birinci çərçivədə «*bəyannaməni auditor (agent) tərtib etdiyi halda onun S.A.A*» çərçivədə auditorun (agentin) soyadı, adı və atasının adı (çərçivələrdən kənara çıxmadan) yazılmaqla imzalanır, «*auditorun (agentin) VÖEN*» xanalarında VÖEN göstərilir və dairənin üzərində auditorun möhürü ilə təsdiqlənir.

Vergi orqanı tərəfindən bəyannamənin qəbul edilməsi №-si və tarixi çərçivəsində daxil olma tarixi və qeydiyyat nömrəsi göstərilir.

Bəyannamənin qəbul edilməsi №-si və tarixi çərçivəsində aşağıdakı bəyannaməni qəbul edən şəxsin soyadını, adını və atasının adını (çərçivədən kənara çıxmadan) yazmaqla imzalanır.

Bəyannamənin ortasında göstərilmiş «*poçt ştempelinin vurulma tarixi*» xanalarında bəyannamə poçt vasitəsilə göndəriləndiyi halda zərfin üzərinə vurulmuş poçt ştempelinin tarixi yazılır.

Misal: «A» müəssisəsi 2014-cü il üzrə mənfəət vergisinin bəyannaməsini poçt vasitəsilə təqdim etmiş və bəyannamə qoyulmuş zərfin üzərinə poçt ştempelinin tarixi «14.02.2014» göstərilmişdir. Bu halda vergi orqanı tərəfindən bəyannamənin «poçt ştempelinin vurulma tarixi» xanasında tarix aşağıdakı kimi yazılır:

Poçt ştempelinin vurulma tarixi

1	4	0	2	2	0	1	5
---	---	---	---	---	---	---	---

«*Poçt ştempelinin vurulma tarixi*» çərçivəsindən aşağı sağ küncdəki «*xüsusi otağın ştampi*» çərçivəsində vergi orqanının ştampi vurulur.

Bəyannamə birbaşa vergi orqanına təqdim edildikdə poçt ştempelinin vurulma tarixi üzrə xanalar doldurulmur. Bəyannamə internet vasitəsi ilə təqdim edildikdə vergi orqanlarına aid olunan xanalar doldurulmur.